

OCENA TVEGANJ IN TRAJNOSTNA ZAŠČITA KULTURNE
DEDIŠČINE V SPREMINJAJOČEM SE OKOLJU

NOVIČNIK ŠT. 1
JULIJ 2017 - JANUAR 2018

Naravne nesreče in katastrofe predstavljajo veliko tveganje za ohranjanje kulturne dediščine v lokalnem območju. Poleg ogrožanja kulturne dediščine, ki ima kulturno, zgodovinsko in umetniško vrednost, je zaradi naravnih nesreč ogrožena tudi varnost lokalnega prebivalstva, turistov in ostalih obiskovalcev. Naravne nesreče lahko negativno vplivajo na upad turističnega obiska v lokalnem okolju in na lokalno gospodarstvo.

S projektom ProteCHt2save bomo okrepili zasebni in javni sektor ter s tem dosegli omilitev podnebnih sprememb in naravnih nesreč, ki ogrožajo premično in nepremično kulturno dediščino. Projekt se osredotoča na izvedljive in prilagojene rešitve, s pomočjo katerih bo postala kulturna dediščina bolj odporna na pojave, kot so poplave in neurja.

VTISI NEURIJ/POPLAV NA PROJEKTHNIH OBMOČJIH

Kaj načrtujemo?

Namen projekta ProteCHt2save je pomagati regionalnim in lokalnim oblastem pri pripravi ukrepov in evakuacijskih načrtov v primeru izrednih razmer. V projektu bomo razvili tehnološke rešitve in orodja, ki bodo v pomoč pri ocenjevanju tveganj in varovanju kulturne dediščine v Srednji Evropi.

Kartiranje izpostavljenosti kulturne dediščine za naravne nesreče

V sklopu projekta bomo izdelali zemljevid, na katerem bodo prikazane »vroče točke«, na katerih je možen vpliv ekstremnih dogodkov (neurij, poplav ali požarov) na kulturno dediščino.

Priročnik dobrih in slabih praks

V sklopu projekta bomo pripravili enostaven priročnik, ki bo vključeval primere dobrih in slabih praks pri varovanja kulturne dediščine. Predstavljene bodo prednosti in pomanjkljivosti pri varovanja kulturne dediščine v izrednih razmerah na projektnih območjih.

Priročnik za upravljalce kulturne dediščine

Priročnik bo služil upravljavcem kulturne dediščine, kustosom in lokalnim skupnostim. Pojavi ekstremnih dogodkov so namreč vse bolj pogosti, še posebej poplave ter neurja. Ekstremne poplave in suše nastajajo iz istega razloga - segrevanja ozračja, čeprav se zdijo ti pojavi nepovezani ali nasprotujoči si. Pojav podnebnih sprememb tako postaja vse večji problem današnjega časa.

Transnacionalna strategija

Transnacionalna strategija bo zajela pobude za sprejetje načrtov na področju varovanja kulturne dediščine v izrednih razmerah na lokalni ravni.

Priročnik za lokalne skupnosti

Izdelali bomo priročnik za izboljšanje zmogljivosti in podporo občinam in javnim zavodom v procesu upravljanja s tveganji.

Pilotne dejavnosti

Projektna orodja bodo preizkušena na območjih, na katerih je kulturna dediščina ogrožena. Na podlagi teh rezultatov bodo posodobljene politike in načrti za obvladovanje tveganj pred naravnimi nesrečami v lokalnem okolju.

Načrti zaščite in reševanja

Na podlagi vrednotenja pilotnih rezultatov bodo sprejeti novi načrti zaščite in reševanja. Na spodnjem zemljevidu je sedem pilotnih območij.

Uvodni sestanek v Bologni

Uvodni sestanek projektnih partnerjev je bil julija 2017 v Bologni (Italija) na sedežu vodilnega partnerja.

Na srečanju je projekt predstavila vodja projekta ga. Bonazza, predstavnica Inštituta za atmosferske vede in podnebje - Nacionalnega raziskovalnega sveta iz Bologne.

Leta 2014 je Medvladni odbor za podnebne spremembe (IPCC) prvič omenil, da bodo učinki klimatskih sprememb pomembno vplivali prav na kulturno dediščino. Ga. Bonazza je predstavila načrtovane aktivnosti, ki se bodo izvajale v **prvem delovnem sklopu**. Njegov končni izdelek bo priročnik za omilitev posledic naravnih nesreč za upravljalce kulturne dediščine.

Zgodovinski klimatski pogoji in scenariji, kakšna bo klima na pilotnih območjih v prihodnosti, bodo prikazani s pomočjo najsodobnejših simulacijskih modelov in na podlagi pridobljenih parametrov, kot so padavine in temperatura zraka. Podatki bodo pridobljeni iz referenčnih podatkovnih baz, kot je EOBS ter prilagojeni na lokalno okolje.

Koordinator **drugega delovnega sklopa** je Inštitut za teoretično in uporabno mehaniko Češke akademije znanosti iz Prage. Prva dejavnost, ki jo bodo koordinirali, se bo odvijala od oktobra 2017 do marca 2018, to je določitev ključnih elementov za boljšo odpornost kulturne dediščine. Predlagali so pregled, oceno in priporočila za 40 enot kulturne dediščine na območjih vseh projektnih partnerjev. O predlogu in številu objektov bodo partnerji še odločali.

Kritična analiza ranljivosti ter ukrepov v izrednih razmerah na lokalni ravni se bo pripravila v času od marca do decembra 2018. Analiza bo zagotovila vhodne podatke za stopnjo odpornosti in regionalne/lokalne politike in preventivne ukrepe.

Namen **tretjega delovnega sklopa** je razviti strategije pripravljenosti in obširno metodologijo za pregled in diagnostiko odpornosti in načrtovanje pripravljenosti. Sklop bo trajal od novembra 2018 do novembra 2019, vodila pa ga bo Donavska univerza iz Kremsa. Ena glavnih nalog v tem sklopu bo ustanoviti interventno delovno skupino za reševanje kulturne dediščine. Pomembno bo določiti sestavo, naloge in delovanje skupine.

Četrty delovni sklop se bo izvajal v zadnjem delu projekta od junija 2019 do junija 2020, vodilo pa ga bo Okrožje Bielsko Biala s Poljske. Na podlagi rezultatov prejšnjih sklopov bodo tu pripravljene glavni rezultati celotnega projekta na podlagi izvedbe pilotnih ukrepov, ki bodo preizkušeni na sedmih območjih, ki sodelujejo pri projektu.

Za komunikacijo je odgovorno okrožje Baranja (Madžarska) v sodelovanju z vodilnim partnerjem, ki je poudaril pomembnost komuniciranja z mednarodno javnostjo ter razširjanje informacij o rezultatih projekta na lokalni ravni.

Sestanek je bil zelo uspešen, saj so partnerji pridobili ključne informacije, ki jim bodo koristile za nadaljnje sodelovanje.

Mednarodna konferenca v Kremsu (Avstrija)

V sklopu projekta ProteCHt2save je bila 23. 1. 2018 na Donavski univerzi Krems organizirana mednarodna konferenca na temo varovanja kulturne dediščine pred naravnimi nesrečami, ki jih povzroča človek. Udeleženci so se na konferenci spoznali z nedavnimi projekti za zaščito kulturne dediščine v Evropi ter ostalimi dejavnostmi, ki vključujejo nevarnost požarov, poplav, zemeljskih plazov, neviht in potresov. Predstavljene so bile tudi teme s področja oboroženih konfliktov, ilegalne trgovine in terorizma, projekta HERCLAS in PROTHEGO ter informacije o politikah in dejavnostih EU za ogroženo kulturno dediščino Evropske unije in mednarodno krepitev zmogljivosti.

Mednarodni udeleženci konference so si v popoldanskem času na licu mesta ogledali protipoplavne ukrepe - mobilne pregrade, ki jih v zelo kratkem času postavijo v primeru poplavljanja reke Donave.

Udeleženci so lahko tudi pomagali gasilcem pri postavitvi mobilne pregrade. Tako so izkusili praktičnost ter nadgradili svoje teoretično znanje s področja varstva kulturne dediščine pred poplavami.

Partnerski sestanek v Kremsu

Mednarodni konferenci je 24. in 25. januarja sledil sestanek partnerjev, ki je potekal v benediktinskem samostanu Gottweig pri Kremsu. Poleg diskusije o naslednjih fazah projekta Protecht2save smo na sestanku razpravljali tudi o tem, zakaj so preventivni ukrepi tako pomembni za varovanje kulturne dediščine. Člani projektne skupine so si ogledali samostan, ki je zavarovan kot kulturna dediščina ter je hkrati potencialno ogrožen pred naravnimi nesrečami. Udeleženci so izvedli tudi vajo, kako ravnati v primeru naravnih nesreč. Dobili so nalogo, da zaščitijo mokre zgodovinske listine in jih pripravijo na zmrzovanje v primeru poplave objekta. Prav tako so izvedli vajo evakuacije premične kulturne dediščine iz muzeja v primeru požara. Sodelujoči so spoznali, kako pomembna je priprava, da lahko reševalci v primeru naravnih nesreč posredujejo hitro, varno in pravilno.

Dogodek na temo zaščite kulturne lastnine

V mesecu avgustu 2017 je na Donavski univerzi Krems potekal dogodek na temo zaščite kulturne lastnine. Posvečen je bil obravnavi materialov iz arhivov in muzejev, ki so bili izpostavljeni poplavam, kot posledica podnebnih sprememb. Udeleženci so na dogodku razvili model evakuacijskega načrta za premično kulturno dediščino. Prav tako so se s pomočjo ustreznih mednarodnih strokovnjakov seznanili in usposobili za reševanje in evakuacijo v primeru poškodbe zgodovinskih listin z vodo. Moke in vlažne listine so pri vaji rešili s pomočjo plastičnega ovoja in jih pripravili na hitro zmrzovanje.

Varstvo kulturne dediščine v primeru posebnih groženj – izbrani vidik evakuacijskih oseb in zbirk (Krakow)

Mednarodna konferenca, ki je potekala od 20. do 22.9.2017, je sodelujočim prinesla veliko koristnih informacij in novega znanja o načinu varovanja in evakuacije kulturne dediščine. Udeleženci so se lahko udeležili tudi praktičnih prikazov ukrepov evakuacije ljudi in premične kulturne dediščine iz cerkve svete Marije v Krakowu. Poleg tega je konferenca zajemala informacije in novosti o dobrih in slabih praksah glede varovanja kulturne dediščine. Predstavljen je bil celoten postopek ukrepanja v kritičnih razmerah. Mesto Krakow ima največ enot kulturne dediščine na Poljskem, zato so na področju varovanja zelo izkušeni.

Načrtovani dogodki in programi usposabljanja

V bližnji prihodnosti sta načrtovana dva dogodka, ki se bosta odvijala v Avstriji. Dogodka bosta namenjena predvsem izobraževanju strokovnjakov, ki se spopadajo z problematiko varstva kulturne dediščine pred naravnimi nesrečami.

Reševalna vaja TRITOLIA18 bo potekala konec maja letošnjega leta v sodelovanju z Avstrijsko vojsko, ki imajo veliko izkušenj z reševanjem ljudi v izrednih razmerah. Na njihovem vadbenem območju v Avstriji bo potekala vaja reševanja osebja in kulturne dediščine v primeru potresa.

Drugi dogodek pa bo potekal v okviru **Poletnega programa univerze za zaščito kulturne dediščine** konec avgusta 2018 v samostanu Melk v Avstriji. Samostan je znan kot baročni benediktinski samostan, ki ga omenja Umberto Eco v svojem romanu »Ime rože«. V tednu dni se bodo udeleženci seznanili, kako zaščititi kulturno dediščino v primeru naravne nesreče ter kako se v tem primeru organizirati. Udeležili se bodo tudi praktične vaje reševanja premične kulturne

dediščine v samostanu.

Osnovne informacije o projektu ProteCHt2save:

Trajanje projekta: 01. 07. 2017 – 30. 06. 2020

Vrednost projekta: 2.150,549 €

Sofinanciranje EU: 1.787,110 €

Spletna stran: <http://www.interregcentral.eu/Content.Node/ProteCHt2save.html>

VODILNI PARTNER: Inštitut za atmosfere vede in podnebje - Nacionalni raziskovalni svet

PROJEKTNI PARTNERJI:

- Inštitut za teoretično in uporabno mehaniko Češke akademije znanosti
- Okrožje Bielsko – Biala
- Občina Ferrara
- Okrožje Baranya
- Univerza za kontinuirano izobraževanje Krems - Donavska univerza Krems
- Občina Kočevje
- Mesto Kaštela
- Regionalna razvojna agencija Bielsko-Biala
- Mestno okrožje Praga - Troja

